

ЕКОНОМІЧНА КРИЗА В КАНАДІ І ДОМІНІЯЛЬНІ ВИБОРИ.

(Написав Леслі Морис.)

(Докінчення.)

8. Загальні вибори.

Загальні вибори при кінці липня будуть свідком боротьби між двома частинами канадської буржуазії за контроль фінансової програми в Канаді. Ця боротьба відбувається під перестарілими кличками "охорони", "першества", низьких або високих митових оплат, а безробіття буде головним політичним футболом.

Консервативна партія опирається головним чином на мануфактурно-промислових підприємців, а ліберальна представляє, наскільки це можна бачити, частину буржуазії, що є залежна в великій мірі від закордонної торгівлі та є зв'язана більш інтимно з американською і британською програмами. Ліберальна партія побирається також за фармерських голосами на підставі свого "старання" знайти ринок на канадській рільничій продукції (а головним чином це, що вона є зараз партією при владі).

Робити, як було роблено в компартії перед цим, тобто означувати консервативів, як прихильників британського імперіалізму, а лібералів, як знаряддя американського імперіалізму, було б великим і простим повторюванням одного з того самого, тільки іншими словами, і означало б зменшення суперечностей в усередині канадської буржуазної системи.

Помимо своїх теперішніх секційних інтересів, обидві партії, тепер, в часі загальної кризи, забули за засадничі різню, які між ними були. Це ж є період збільшення класової боротьби і тому це збудить є зрозуміле; система двох партій в Канаді служить лише для закриття диктатури "демократичною" кулісою. А під цим зглядом обидві старі панські партії розроховують чимраз більше на третю буржуазну партію, на соціал-реформістів.

У відношенні до обидвох, і до Злучених Держав, і до Британії, канадська буржуазія займає вузько-націоналістичне становище під кличом: "Канада є перша". Вона поробить міжімперіальні торговельні договори лише настільки, наскільки вони дадуть їй конкретну користь. Обидві старі панські партії, консервативна і ліберальна, отворто про це говорять, хоч в відмінні способи, але чи не найотвертіше сказав про це пан Вудс, визначний канадський капіталіст, на не-

давнім мітингу Імперіальної Торговельної Палати в Лондоні. І от в цьому власне начеркуються наявно суперечності між інтересами Канади і Британії! Ради змоги продавати свою пшеницю, Канада мусить здобути Британію, як свій ринок, а для зрівноваження свого купна пшениці в Канаді та ради відживлення своєї замираючої індустрії, Британія домагається від Канади корисніших (менших) митових оплат, як платять другі країни в Канаді. Але помимо гіпокритичних апелів британської буржуазної класи під проводом Томаса до спільних патріотичних інстинктів Канади, профіт є більше сильний, як споріднення крові. Канада не хоче започаткувати таку торгівлю навіть найменшим коштом для своєї промисловості, але й Австралія завела в себе недавно найвищу митову тарифу в світі, а інші домінії є на цій самій "патріотичній" дорозі.

Розвал британської імперії і отверта відмова домінії бути визискуваними Британією радик витягнення її з бою країн, не показався ніколи перед тим так наглядно, як власне в теперішній часі.

Посилення класової боротьби та новий період пролетарської боротьби, що починається, виявлять себе в конкретній формі підчас виборів за посередництвом десяти або більше комуністичних кандидатів. Відзначаючою рисою виборчої програми партії буде зв'язки ставити спротив до цього, щоб всі тигари капіталістичної кризи склали на плечі робітників ризик і фабрики. Це вимагає широкою агітації за безплатною асеруацією від безробіття, за збільшенням заробітної плати, за семигодинний день праці і п'ятиденний тиждень, за організацію боєвих юній між 700,000 неорганізованими робітниками, тісно зв'язаним з масовим рухом безробітних. Ударною точкою в цій кампанії буде боротьба проти соціал-фашизму, який через цю кризу підносить щораз більше голову, а головним чином боротьба безробітних за працю або удержання.

Загальна криза капіталізму є очевидна і в Канаді. Події останніх кількох місяців пока-

зали, що всяке говорення про "канадський добробут", в який недавно ще дехто навіть в нашій партії вірив, це тільки було нерозумне говорення. Криза шойно зачалася! Вона є ще нерівна і хронічна тільки в деяких індустріях, покищо,

але неминуче збільшення кризи, головним чином в рільничстві, викличе вже незабаром масовий рух на велику скалю. Наша партія мусить приготуватися до цього, якщо вона має заслужити собі на назву "авангард робітничої класи".

НОЖИЦІ ВІДІЗВАЛИСЯ.

(Стаття М. Ірчана спеціально для "Укр. Роб. Вістей".)

"Український Голос" в Харкові. — Петлюрівські сні про фільварки. — Як канадські комуністи згадували Рипиндію? — Правда "Укр. Голосу" про "чужу власність". — Рипиндія в ролі оборонця канадських комуністів і канадських безробітних. — "Звичайні" і "надзвичайні" селяне. — За чим плаче Рипиндія? — Протест, або палач в черевку.

Читачі робітничої преси хай пробачать, що я так пізно відзиваюся на деякі питання, бо всім відомо, що живу зараз і працюю на Радянській Україні. Канадська преса приходить до мене не через два чи три дні. До того, такі газети, як "Український Голос", переглядаю тільки в певний час, коли знаю, що виконую одночасно дві функції і не витрачаю на читання цієї газети ані зайвої хвилини.

"Укр. Голос", як бачу, не жаліє паперу на те, щоб друкувати довіджені передовиці проти моїх статей з Радянської України. Рипиндія, скрегочучи старими зубами, аж криє, так пише: "Це добрий знак. Це — відізвалися ножиці. (Вдарив по столі — вони й відізвалися.) Заболіло Рипиндію варшавське серце, заплели слова правди всіх рипиндієвих курчат. Заціпотили, почали порпатися, кричати, а це добрий знак."

Якщо я в моїх статтях до робітничо-фармерської преси в Канаді писав би неправду, то "Український Голос" або мовчав би, або хвалив би мене. Але коли я пишу правду — він підскакує з азобі і посюває число за числом на довіджені відповіді мені. Бо не було ще випадку, щоб Рипиндія мовчки погодилася з правдою. Про це відомо всім не від сьогодні.

В 19-тому числі розплакалася Рипиндія за — фільварками. Запекло її те, що в найрадикальшому освітленому передовіччю-фармерській читачині життя і праці канадської комуні в Мгаіво на Одещині. Ця комуня, в розумінні Рипинді, — фільварок. Петлюрівські сні про фільварки не покладають Рипиндію навіть сьогодні. Намагається вона ставати в обороні — комунірів. І заробітну платню підвищувала б комунірам і хати будувала б, а навіть іде так далеко, що намагається навчити комуніральних коней читати — газети. Це зовсім по рипиндіячому! мушу визнати, що кана-

дійські комуніри не забули за Рипиндію. Так і спитали мене: — А Рипиндія живе ще? Не перетерлася ще? Як бачите — пам'ятають. І якщо комуніри були б дійсно такими "форналіями", як їх намагається зробити Рипиндія, то будите певні, що вони давно були б вже в Канаді, бо ж мали повну змогу виїхати. Але не здійснилася мрія петлюрівців.

Козлині двори і фільварки генералів, дідів і просто "ширих патріотів" заміндилися в міші, дружині комуні робітників і козишніх панських наймитів, виростили у великі зернової фабрики. Це не "рутинієні елевейтор компани", не "грейн-жесенд" де можна догратися до горба на плечах, не "спілка для збуту фармерських продуктів" з петлюрівських генералом на чолі, а — міцна, товарська спілка передових будівничих соціалізм в сільсько-господарстві на вілних землях червоної України, що повикидала в Чорне море, за Дністер і Збруч, (а навіть аж на Ред Ривер) панів, підпанків, генералів і отаманів.

"Укр. Голос" розпачливо кричить, що канадська комуня на Україні — це "чужа власність". Тисячу разів правильно! Для "Укр. Голосу" і всієї контрреволюції — комуня — чужа власність! Це вже не панська, не генеральська власність, не ділячка Келлера, а — робітничий і козишніх панських наймитів. Всі комуні, всі козишні двори і фільварки, вся земля, всі багатства на Радянській Україні — чужа для петлюрівців власність! Власність найбільших ворогів контрреволюції — робітників і бідних селян. Ми ж прекрасно розуміємо розпач "Укр. Голосу". Він руками й ногами боронив Ефремова і ефремовичину, що ма на меті, виконуючи доручення західно-європейських імперіалістів, віддати Україну польській шляхті і німецьким капіталістам. Щоб згодити комуні стали назад панською власністю, щоб 700 тисяч куркульських (багатських) госпо-

ПОЛІЦІЯ АТАКУЄ БЕЗРОБІТНИХ ПЕРЕД МІСЬКОЮ РАДОЮ У ВІННІПЕГУ

25 ЧЕРВНЯ БЕЗРОБІТНІ У ВІННІПЕГУ ПІШЛИ ДО СІТИ МЕПОРА ІЗ СВОИМИ ДОМАГАННЯМИ. ПЕРЕД ДВЕРИМА БУДИНКУ МІСЬКОЇ РАДИ ІХ ЗААТАКУВАЛА ПОЛІЦІЯ, ШО П ВИСЛАВ СІТИ МЕПОРА, І БАГАТЬОХ БЕЗРОБІТНИХ ТЯЖКО ПОБИЛА. НА ОБРАЗКУ ПОКАЗАНО АТАК ПОЛІЦІ. НА ЗЕМЛІ ЛЕЖИТЬ ЖЕРТВА АТАКУ.

ВІСТІ З ФРОНТУ КЛАСОВОЇ БОРОТЬБИ

ЗАВДАННЯ НІМЕЦЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЙНОЇ ПРОФ-ОГАНІЗАЦІЇ.

На зборах берлінського активу революційної профорганізації з доповіддю про наступний конгрес профінтерну та завдання революційної профпропозиції в готуванні до конгресу виступив представник ЦК німецької комуністичної партії тов. Крайцбург.

Профспілки СРСР, — заявив тов. Крайцбург, — на цьому конгресі профінтерну висуватимуть питання про соціалістичне будівництво. А представники революційної профпропозиції в капіталістичних країнах повинні поставити питання про економічні бої та перетворення їх на політичні бої, щоб повалити капіталістичний лад. На німецьку секцію революційної профпропозиції, як на найміцнішу, треба покласти особливі завдання. Вона повинна бути за приклад для інших секцій революційної профпропозиції в решті капіталістичних країн.

Революційна профпропозиція бореться проти потрійної спілки підприємців, державного апарату й соціал-фашистської профбюрократії. Щоб перетворити цю боротьбу, треба зміцнити лави профпропозиції. Всякі вагання треба відкинути геть. Одночасно треба виправити помилки, що трапились підчас перевороту фабзавкомів. Революційна профпропозиція повинна завоювати 5 мільйонів робітників,

що є членами німецьких профспілок. Треба провести кампанію за колективний вступ робітників підприємств до лав революційної профпропозиції всупереч реформістським профбюрократам.

БЕЗРОБІТТЯ В НІМЕЦЬКІЙ НЕВПИННО ЗРОСТАЄ.

Буржуазна газета "Вельтам Монат" повідомляє, що в січні поточного року число безробітних у Німеччині, що діставало допомогу, становило 2 з половиною мільйони, в лютому — 2,65 мільйона, а тепер — 3 мільйони, тобто на 1,2 мільйона більше, ніж торік. Знаючи на велике скорочення внутрішнього ринку, що спричинило подальше зростання безробіття, газета доходить до висновку, що в перші місяці наступного року число безробітних зросте до 5 мільйонів.

14,000 МАНСФЕЛЬДСЬКИХ РОБІТНИКІВ ВІДВАНЮЮТЬ НАТІСК ПІДПРИЄМЦІВ.

Страйк 14,000 робітників Мансфельдського конерну є великий бій, що його провадить німецькі робітники проти наступу підприємців на заробітну платню. Мансфельдські робітники, що їх налічується разом із родинами 90 тисяч чоловік, живуть у жалких будинках, які можна тільки порівняти зі злиднями гірників Горішнього Шлезьку та наймитів Східної Прусії.

ЕРХ МАРІА РЕМАРК

На західному фронті без змін

Переклад з німецької мови Ж. Бургарат.

Він помічає свого шолома і надіває його. Помалу він приходить до пам'яті. Раптом він червоне, як буряк; він має збенгестений вигляд. Обережно сгяє він рюкзак позаду себе й знеможений дивиться на мене. Я зараз розумію: Гарматня фелера. Я йому, власне, не на те поставив там шолома, але я його всетаки започкоюю: "Це не сором: цілком інші люди, як ти, мали після першої вогняної атаки повні штани. Ця там поза куц і стягні свої спідні. Годи!" Він відходить. Робиться тихше, але крик не вщухає. "Що сталося, Альберте?" — питаю я. Там влучив повний заряд до кількох колон. Крики не стихають. Це не люди, вони не можуть так жадливо кричати. Качинський каже: "Поранені коні". Я ще ніколи не чув, як кричать коні, і ледве їм віри. Це страждання всього світу. Ця змордована тварина і дикий жадливий бій, що там

чути. Ми бідніємо. Детерінг підводиться: "Кати, стріляйте ж по них!" Він сільський господар і знається на конях. Це завдає йому болю. І наче б навмисне вогонь тепер майже змовкає. Тим виразніше й крик тварин. Вже не знаєш, звідки він іде тепер, у цьому тихому срібному краєвиді, він невидний, жадливий, він всюди поміж небом і землею, він безмежно зростає. Детерінг скаженіє і реве: "Застреліть їх, застреліть ж їх, кати!" "Треба ж раніше покликати людей", каже Качинський. Ми встаємо і шукаємо, де це місце. Коли побачиш цих тварин, то буде легше це витримати. Майер має при собі бинокля. Ми бачимо темну групу санітарів з носилками і великі чорні брили, що рухаються. Це поранені коні. Але не всі. Деякі скачуть далі, падають і знову біжать. Одним розірвало живіт, кишки тягнуться за ним. Він плутається в них і падає, але знову встає. Детерінг хапає рюкзак і націлюється. Качинський вибиває йому її з рук. "Чи ти здурів?" Детерінг тремтить і відкидає рюкзак. Ми сідаємо і затикаємо вуха, але ця жадлива скарга і стогін, і лемент проте всюди проходять. Ми всі можемо багато витримати. Але тут нас вкриває ніт. Хочеться встати і втекти, однаково куди, щоб тільки не чути цього крику. А проте, цеж не люди, а лише коні. Від темного клубка відділяються знову носилки. Потім чути окремі постріли. Брили здригаються і розплачуються. Нарешті, але

це ще не скінчилося. Люди не можуть наблизитись до поранених тварин, що тікають повні жаху, — весь біл у широкому роззявленні пащах. Одна з постатей припадає на коліно, постріл — один кінь падає, — це один. Останній спирається на передні ноги і крутиться навколо, мов карусель, сичучи, крутиться він навколо, спираючись передніми ногами, мабуть йому розбито спину. Салдат біжить туди і стріляє в нього. Повільно, докідливо зсонується він на землю. Ми вже не затуємо вуха: крик замовк, тільки довге зітхання ще висить, замираючи в повітрі. Потім знову лише ракети, спів гранат і зорі вгору, — це майже дивно. Детерінг іде й каже: "Я б хотів знати, що вони зачинили". Він ще раз наближується. Голос його схвильований, він бринить майже урочисто, коли він каже: "Я вам кажу, це найбільша підста, що на війні є тварини". Ми повертаємо назад. Вже час добратися до наших повозів. Небо стало на відтінь світліше. Третя година ранку. Вітер свіжий та холодний, блда година робить наш обличчя сірим. Ми напалачки посуваємося поодинокі через рови та лійки і знову доходимо до смуги туману. Качинський неспокійний, це погана ознака. "Що тобі, Качинський", питає Кроп. "Я б хотів, щоб ми вже були вдома". Вдома — він так називає бараки. "Це буде незабаром, Качинський". Він нервується. — "Я не знаю, не знаю".

Ми заходимо в траншею, а потім на луки. Вириває лісок; тут нам кожний крок землі знайомий. Там усе гребовище стріків з горбами та чорними хрестами. В цей момент за нами чути свист, він зростає, гроюкає, гримить. Ми зігнулися — за сто метрів поперед нас здійснюється вгору вогняна хмара. В наступну хвилину помалу від другого пострілу підіймається над верховіттям шматок лісу, три-чотири дерева здіймаються теж і ламаються при цьому на шматки. Вже сичать, як вентиль казанів, дальші гранати: сильний вогонь. "Захисту!" реве хтось — "захисту!" Луки рівні, ліс далеко і небезпечний: нема йшого захисту, як кладовище та могилки. В темряві ми кидаемось туди, кожний наче приліплюється до землі зараз за могилкою. Ні на один момент не завчасно. Темрява божевільна. Вона коливається і бушує. Ще чорніша темнота, ніж ніч, з велитеськими горбами кидается на нас та повз нас. Вогонь вибухів освітлює кладовище. Ниде нема виходу. Я наважуюсь при світлі гранат глянути на луки. Вони, мов схвильоване море, вогники пострілів вискакують мов фронтани. Можливо, щоб тут залишилось щось живе. Ліс зникає, він розчавлюється, шматується, роздирається. Нам треба залишитись тут на кладовищі. (Далі буде)

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ЧИТАЙТЕ І РОЗПОВСЮДНОУЙТЕ ТАКІ ЧАСОСИ І ЖУРНАЛИ:

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ" — одиний український робітничий часоси в Канаді, виходить три рази на тиждень. Передплата: \$4.00 на рік, \$2.00 на шіроку.

"ФАРМЕРСЬКЕ ЖИТТЯ" — одиний дійсно фармерський український часоси в Канаді, що боронить інтереси працюючого фармерства. Передплата: \$2.00 на рік, \$1.00 на шіроку.

"РОБІТНИЦЯ" — одиний журнал в українській мові для працюючого жіноцтва, виходить два рази на місяць. Передплата: \$1.50 на рік, 80 центів на шіроку.

"БОЮВА МОЛОДЬ" — одиний журнал в українській мові для української роб.-фарм. молоді, виходить раз на місяць. Передплата лише 50 центів на рік.

Передплату на поштові часоси й журнали посилайте або на ім'я кожного часосису окрема, або на ім'я й адресу:

WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASS'N, Ltd. Cor. Pritchard & McGregor Sts. Winnipeg, Man.